

TÁRSULATI ÜGYEK.

XXXVI. SZAKGYÜLÉS.

1869. június 2-án.

Elnök: **T h a n K á r o l y.**

P a p p M á r t o n azon alkalomból, hogy holnap, vagyis június 3-án lesz száz éve a Venus bolygó elvonulásának a nap tányérja előtt, megemlékezik „*Hell Miksa, magyar csillagásztól*“, ki e tünemény észlelése kö-

rül maradandó érdemeket szerzett magának.

Az első titkár fölolvassa, Greguss Gyula helyett, kit betegeskedése tartott távol, „*a meleg mint munkás*“ című értekezés második részét.

XXXVII. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1869. június 2-án.

Elnök: **S z t o c z e k J ó z s e f.**

Több jelentéktelen tárgy elintézése után az ajánlottak, számra 66-an, rendes tagokul

egyhangúlag megválasztottak. Névsoruk a 7-ik füzet boríték-lapján tétetett közzé.

XXXVIII. KÖZGYÜLÉS.

1869. június 16-án.

Elnök: **S z t o c z e k J ó z s e f.**

(Ezen közgyűlés jegyzőkönyvének kivonata már az I-ső kö-

tetben, — a 355-ik lapon — jelenítés alakjában közzé tétetett.)

XXXIX. RENDKIVÜLI-VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1869. július 21-én.

Elnök: **S z t o c z e k J ó z s e f.**

Elnök megnyitván az ülést, első titkár jelenti, hogy e rendkívüli választmányi ülés megtartása főleg azon okból mutatkozott kívánatosnak, mivel nem kevesebb mint 130-an vannak ajánlva a társulat kebelébe való fölvételre. A szünetek

csak október hónappal járván le, nem lenne czélszerű az ajánlottak megválasztását ily sokáig függőben hagyni. Mire az ajánlottak névsora (a 8-ik füzet boríték-lapján közöltetett) fölolvastatván, mindannyian egyhangúlag a társulat r. tagjaivá választottak.

A titkár előterjeszti, hogy a társulat ügyvitele, — mely az újabb időben már felette sok munkát ad, — mulhatlanul megkivánja, hogy valaki a titkárnak állandóan segítségére legyen. —

A választmány elvben helyesli a titkár nézetét, de magát az ügy elintézését a szünetek után tartandó első választmányi ülésre kivánja elhalasztani.

XL. SZAKGYÜLÉS.

1869. november 3-án.

Elnök: Sztoczek József, majd Nendtvich Károly.

Elnök üdvözlí a tagokat és vendégeket a hosszabb szünetelés után, s örömet fejezi ki a felett, hogy a társulat szakgyűlését jelenleg már az akademia ezen díszes termében tarthatja. Báró Eötvös József úr, mint az akademia elnöke iránt, egy szersmind köszönetét fejezi ki, az egész társulat nevében, azon szívessegeért, melylyel a társulat számára ezen termet átengedé.

Az első titkár megszorodva jelenti: Greguss Gyula, Gebhard Ferencz és Gubicz András, társulati tagoknak a szünetek alatt történt elhúnytát, s biztos reményét fejezi ki, hogy a választmány intézkedni fog, hogy Greguss Gyula felett emlékezés tartassék.

Ugyancsak az első titkár felolvassa báró Eötvös József azon intézvényét, melyben a társulat számára az akademia heti ülés-termet átengedi.

Jelenti továbbá, hogy a posta-engedély, melynek folytán a Természettud. Közlöny kedvezmény áron szállítatik, meghoszsabbít-

tatott és bejelenti a következő beérkezett könyveket: A Békés megyei orvos-gyógyszerész egyesület beküldi 3 példányban Dr. Hajnal Istvánnak 1869 május 12-én, néhai Balassa János felett mondott emlékezésédét. A nmélt. belügyminiszterium beküldi Grósz Lipót emlékiratát, mely *a hazai betegápolási ügy keletkezését, fejlődését s jelenlegi állását* tárgyalja. Negykedei Fekete Sámuel és Simon Elek társulati tagok megküldik Benkő Károly „*Maroszlék ismertetése*” című, általuk kiadott munkáját.

Spörzön Pál, keszthelyi gazd. int. igazgató, beküldi ily című munkáját: *a hazai gazdasági felsőbb tanintézetek szervezésének kérdéséhez*. Balás Árpád pedig *a keszthelyi m. kir. gazdasági felsőbb tanintézet 1868—9 évi értesítvényét* küldé be. — Köszönettel vétettek.

Sztoczek József, miután az elnöki székét Nendtvich Károlynak engedé át, a *mesterséges jégkészítésről* tartott előadást.

XLI. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1869. november 3-án.

Elnök: Sztoczek József.

Titkár jelenti, hogy titkárségdül Petrovits Gyula, tanárjelöltet ajánlja, s kéri a

választmányt hogy választását helybenhagyni szíveskednék. Jóváhagyólag tudomásul vétetik.

A titkárság havi fizetéseül a titkár 50 forintot hoz javaslatba, mely indítványa pénztárnok által is támogatván: elfogadtatott.

Greguss Gyula felett tartandó emlékezés elkészítésével Szily Kálmán bízatik meg.

Mezey István indítványa, hogy az ásványvíz forrásokat venné a törvényhozás védelmé alá, ezekre nézve célszerű törvényeket alkotna és adományozás tárgyává tenné, ép úgy mint

az érczelepeket tette — kiadatik Nendtvich Károly és Molnár János uraknak véleményes jelentéstétel végett.

A jövő évi Közlönyre nézve határoztatik, hogy az 1870-ben más papiroson és más betűkkel adassék ki. Egy-egy füzet kiállítási ára azonban legfőlebb 230 frtba kerülhet.

Tagválasztásra kerülván a sor, az ajánlottak — számra 116-an — rendes tagokul megválasztattak. Névsoruk a 9-ik füzet borítékán tétetett közzé.

XLII. SZAKGYÜLÉS.

1869. november 17-én.

Elnök: Sztoczek József.

Balogh Kálmán az *éghajlat és a talaj befolyása az emberi műveltség fejlődésére* című értekezésének 1-ső részét olvassa fel.

Szily Kálmán előadást tart: *a nap fizikája és az 1868-ik évi teljes napfogyatkozásról*.

Kriesch János felolvassa a *korcs-képződés törvényei* című rövid dolgozatát, mely egyszersmind felelet azon több lapban megjelent felszólításra, melyekben a társulatot fölkérték, hogy a korcs-képződés törvényeit bővebben magyarázza meg.

XLIII SZAKGYÜLÉS.

1869 december 1-én

Elnök: Sztoczek József.

Az első titkár jelenti, hogy elhunyt tagtársunk, Greguss Gyula könyvtárából, testvére Ágost a „*Zeitschrift der österreichischen Gesellschaft für Meteorologie*“ című folyóirat 3. első kötetét a társulatnak ajándékozta. Gerlóczy Gyula beküldé a „*Munkamegosztás*“ című érte-

kezését. — Köszönettel vétettek.

Szily Kálmán előadást tartott: „*az 1868-ik évi teljes napfogyatkozás megfigyelésének eredményeiről*“.

Balogh Kálmán felolvasta az *éghajlat és a talaj befolyása az emberi műveltség fejlődésére* című értekezésének 2-dik részét.

XLIV. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1869 december 1-én.

Elnök: Sztoczek József.

Titkár jelenti, hogy miután újabb időben a társulat könyvei

jelentékenyen megszaporodtak, elkerülhetlen szükségletté vált:

két új könyvszekrény beszerzése, hogy azokban a könyvtár elhelyeztethessék, de ép oly nélkülözhetlen még egy íróasztal is. Miután a társulat aktív vagyona e kiadásokat megbírja, az ügy elintézésével az első titkár megbízatik.

Titkár bemutatja a pesti tud. egyetemi és a szarvasi lyceumi önképzőkörök kérvényeit, melyek a *Természettud. Közlöny* díjmentes megküldését kérik. Megadatik.

Tagválasztásra kerülvén a sor, titkár az ajánlottak neveit felolvassa, s összesen 23-an, (Névsortukat l. a 10. f. borítékán.) megválasztattak.

Végül Jármay Gusztáv jelenti, hogy a pénztárnokságot jövőre már nem folytathatja, mivel a teendők már annyira megszorodtak, hogy a kezelés tetemes nehézségekkel jár; s így az iránta eddig tanúsított bizalmat megköszönvén: jövőre e hivatalt kéri másra átruháztatni. • Lemondása sajnálattal vétetett tudomásul, és pedig annál inkább, mivel a társulat igen nagy köszönettel tartozik neki, hogy ezen hivatalt oly hosszú időn át annyi pontossággal vezette. Ennek következtében a jövő közgyűlésén új-pénztárnok választás lesz elrendelendő.

XLV. SZAKGYŰLÉS.

1869 december 15-én.

Elnök: Sztoczek József.

Titkár jelenti, hogy Schenek István tagtársunk egy dolgozatot küldött be „a külföldi vegyisérleti állomások alakulásáról, czéljáról és működéről,” melyben külföldön ez irányban tett tapasztalatait sorolja fel. Tudomásul vétetik és a tárgy megvitatására bizottság küldetik ki, melynek tagjai: Say Móricz, Wartha Vincze és Dapsy László.

Jelenti továbbá a titkár, hogy társulatunkkal csereviszonyba ohajt lépni a *greifswaldi naturwissensch. Verein*. Elfogadtatik.

Végül bemutatja még a titkár a „*Természettudományi Közlöny*” második kiadásának egy példányát, mely csak nemrégiben került ki a sajtó alól.

Berecz Antal: felolvassa „*A földrengésről*” című értekezését.

Thewrewk Emil: *A nyelv optikájáról* értekezik.

Kriesch János pedig egy ritka kovaszivacsot mutat be, s röviden a szivacsok természetrajzát ismerteti.

XLVI. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1870 január 3-án.

Elnök: Sztoczek József.

Titkár felolvassa a pénztárnok jelentését, melyből, mint megjegyzi, az tűnik ki, hogy a pénztári bevételek a három utolsó évben mértani progres-

sióban növekedtek; s nevezetesen 1867-ben volt a bevétel 2000; 1868-ban 4000; 1869-ben pedig már 8000 ft. Örvendetes tudomásul szolgál.

Elnök figyelmezteti a választmányt, hogy a pénztár átvizsgálására — mint ez a közgyűlés előtt minden évben történik — szükséges lesz egy bizottságot kiküldeni. Ennek folytán a pénztár átvizsgálásával Say Móricz, és Szily Kálmán bizatnak meg.

Titkár indítványozza, hogy a társulati helyiségért fizetendő lakbér 1870-től kezdve a „*magyar mérnök egyesület*” és a természetud. társulat között egyenlően osztassék meg, s az eddigi 30% quota helyett, tökéletes paritást kötve ki, a társulat ép úgy mint a mérnök egyesület 50%-ot fizessen. Ellenvetés nélkül elfogadjatik.

Elnök előadja, hogy miután már az alapszabályokban is kimondatott, miszerint ha a társulat pénzügyei megengedik: a titkárnak tisztelet-díj adassék, elérkezettnek véli azon időt, midőn ezen elv érvényre emelhetetik. Kéri a választmányt e fölött véleményét nyilvánítani és határozni. Az elvet a választmány tökéletesen magáévá teszi és határozottan kívánja, hogy a titkárnak mint a társulat azon tisztviselőjének ki legtöbb időt és fáradságot kénytelen a társulat ügyvezetésére fordítani, annál is inkább tiszteletdíj adassék, miután a pénzügyi viszonyok azt most már megengedik.

A fizetési kulcsra nézve bővebb eszmecsere keletkezett. A választmányi tagok egy részé megszabott összeget ajánl, míg többen a jövedelmi osztalékot vélik czélszerűbbnek. Végül az határozatlik, hogy a titkár tiszteletdíját a társulat direkt brutto jövedelmének tíz százaléka képezze, mely jövedelmek alatt a tagsági díj, oklevél-díj, eladott-

közlönyök és az alapítványok kamatai (a mennyiben ezen kamatok direkt tagdíj gyanánt tekinthetők) foglaltnak össze.

Miután Järmay Gusztáv a társulat eddigi pénztárnoka a múlt választmányi ülésen lemondott, s ennek folytán a jövő (jan. 5-ikén) tartandó közgyűlés egyik tárgyát új-pénztárnok választása képezendi, ezen állomásra a választmány több tagja Egressy Rezső pesti gyógyszerész urat ajánlja. Miután azonban az ajánlattevők nem bizonyosok benne, vajjon Egressy úr a pénztárnokságot el vállalja-e, az első titkár fölkéretik, vinné meg E. úrnak a választmány ajánlatát és szerezne tőle azonnal határozott feleletet.

Ezzel összefüggőleg indítványba hozatik, hogy a pénztárnok szintén némi tiszteletdíjban részesüljön, mivel nem lehet kívánni, hogy a jelenleg már complicálttá vált pénztári kezelést, valaki csupán tiszteletből vigye. Erre nézve határozatul kimondatott, hogy a pénztárnok ugyanazon forrásokból, melyekből a titkár tiszteletdíja levonatik (t. i. a direct brutto jövedelemből) 5% kezelési díjban részesíttessék.

Indítványoztatik még továbbá, hogy a könyvtárnok szintén némi tiszteletdíjban részesíttessék, mivel teendői a jelenben tetemesen megsaporodtak; a mi kitűnhetik abból is, hogy a társulat az utolsó 2 évben többet költött könyvekre mint az előbbeni 28 év alatt összesen. Ez indítvány általános elismeréssel találkozik, és határozatlik, hogy a könyvtárnok a jelen viszonyok közt 100 frt. könyvtárnoki általánban részesüljön, azonban ha a társulat a kilátásba he-

lyezett 5000 frtnyi országos segítyt könyvtára számára megnyeri, a könyvtárnoki átalány 200 frtra egészítették ki.

Wartha Vincze, társulatunk eddigi második titkára, jelenlegi bokros elfoglaltságát hozván fel — köszönetet mond a társulatnak iránta mindez ideig tanúsított bizalmáért, s kéri magát ezen hivatalától felmentetni. E lemondást a választmány őszinte sajnálattal veszi tudomásul, s Wartha úrnak második titkársága alatt tanúsított buzgalmaért jegyzőkönyvileg köszönetet szavaz.

Elnök a jelen alkalmat az eltávozott titkár érdekében akarja felhasználni, s előterjeszti, hogy miután a társulat pénztára jelenleg kedvező állapotban van, s miután már alapszabályilag is kimondatott, hogy a társulat titkára mihelyest a pénztár állapotára megengedi tisztelet-díjban részesüljön: elérkezettnek véli most azon időt, hogy a mostani első titkár, kinek a társulat oly igen sokat köszönhet: a múltban szerzett érdemeiért, az elmúlt két év alatt tanúsított fáradhatlan buzgalma és munkálkodásáért, kiváló elismerése mellett tisztelet-díjban is részesítse. A választmány ezen indítványt a legnagyobb készséggel ohajtja foganatosítani és a társulat első titkárának a múlt két évi munkálkodásáért minden ellenvetés nélkül egyhangulag

egyezer (1000) forintot szavaz meg tiszteletdíjúl, a mely összeg a társulat pénztárnoka által lesz kifizetendő.

Ezek után a gazdasági vegy-kísérleti állomásokat illetőleg hosszabb eszmecsere fejlődött ki, de miután a kiküldött bizottmány — idő rövidsége miatt — jelentésével nem készülhetett el, határoztatik, hogy a jan. 5-iki közgyűlésre az indítvány nem fog beterjesztetni.

Titkár azon hírrel tér vissza Egressy Rezsőtől, hogy a pénztárnokságot, azon esetre ha egy más hasonló állomásról lemondhat, hajlandó elfogadni. A választmány elhatározza, hogy a közgyűlésnek pénztárnokul való megválasztásra Egressy Rezső urat fogja ajánlani.

A második titkári állomásra ketten ajánlhatnak, nevezetesen Berecz Antal és Dapsy László. A közgyűlés elé fog terjesztetni, s Berecz Antal és Dapsy László betűrendben *ex aequo* fognak ajánlhatni.

Indítványoztatik továbbá, hogy mint minden közgyűlés előtt rendesen, úgy ez alkalommal is bizottság küldessék ki a könyvtár megvizsgálására, mire Kondor Gusztáv és Wartha Vincze urak kéretnek föl.

Tagválasztásra kerülven a sor, rendes tagokat számszerint 61-en, megválasztatnak. (Névsorukat l. a 11-ik füzet borítékán.)

LVII. KÖZGYŰLÉS. *)

1870 január 5-én.

Elnök: Sztoczek József.

Az elnöki megnyitó beszéd után (lásd: I. köt. 87-ik l.), az első titkár felolvassa: a titkári jelentést. (l. ugyanott a 90. lapon.)

Ezután Jármay Gusztáv felolvassván pénztárnoki jelentését, köszönetet mond a társulatnak annyi éven át iránta táplált bi-

*) Még nincs hitelesítve.

zalmáért és hivatalát ezennel a közgyűlés előtt leteszi.

A közgyűlés sajnálattal veszi tudomásul lemondását, s egyszernok Jármai Gusztáv pénztárnok úr iránti köszönetét 21 éven át viselt buzgó hivataloskodásáért, jegyzőkönyvileg is kifejezi.

Az első titkár felolvassa még Somogyi Rudolf könyvtárnoki jelentését; és közvetlenül ezután a múlt 1869-iki január 20-án tartott közgyűlés jegyzőkönyvét, melynek hitelesítésére Virányi János, Abt Antal és Fölzer István urak fölkérletnek, kika jegyzőkönyvet a hely színén rögtön hitelesítik.

Ugyancsak az első titkár felolvassa a magas kormánytól a múlt év folytában társulatunkhoz leérkezett nevezetesebb intézményeket: u. m.

a) az alapszabályok, melyek az 1869-ik évi január 20-án tartott közgyűlésen részletes tárgyalás alá vétettek, s általánosan elfogadtattak: *a n. m. belügyminiszterium 1869-ik évi július 7-én kelt intézkövényével helyben hagyattak;*

b) a póstaengedély, mely szerint a term. tud. közlöny kedvezmény áron szállítatik egy évre meghosszabbított.

c) Báró Eötvös József, vallás-és közoktatásügyi miniszter úr azon intézkövényt, melyben a társulat elnökségével tudatja, hogy az 1870-ik évi költségvetésbe a term. tud. társ. számára 5000 forint országos segély előírányoztatott.

Ezen utóbbi pontra vonatkozólag Bercz Antal indítványozta, hogy báró Eötvös József miniszter úrhoz, ki társulatunkat már sok jótéteményben részesíté, egy

köszönő felirat intéztessék. Ezen indítványt a közgyűlés egyhangúlag elfogadja.

Ezek után következtek a választmány előterjesztései a *tisztviselők díjazására* nézve s ez alkalommal egyszernok 3-án tartott választmányi ülés jegyzőkönyvének idevonatkozó pontjai is felolvastatnak.

Idézett jegyzőköny, V., VII. és VIII. pontja értelmében ezentúl a társulat tisztviselői, nevezetesen a titkár, pénztárnok és könyvtárnok tiszteletdíjban fognak részesülni s pedig a titkár a társulat összes jövedelméből 10% a pénztárnok ugyanazon forrásból 5% kezelési százalék, a könyvtárnok pedig 100 és esetetleg 200 frt. tiszteletdíjban részesülend.

Az első titkár felolvassa még a költség-előírányzatot 1870-re és bejelenti Simonyi Antal alapítványát, melyet Ujházy László nevére tett s azt már be is fizette.

Örökítő tagokul megválasztattak S i m o n E l e k és Montedégói Albert Ferencz, kik közül az első az örökítő tagsági díjat a társulat pénztárába befizette, második pedig kötelezvényt küldött be.

Rendes tagokul megválasztattak a múlt 1869 évben összesen 894-en; ebből leszámítva a múlt közgyűlésen választott 300 tagot azóta a társulat 594 taggal szaporodott. Mind e választások a közgyűlés által is helyben hagyatnak.

Másodtitkár és pénztárnok választásra kerülén a sor, a szavazó jegyek kiosztatnak s a szavazók összehámlálásával Jármai Gusztáv, Ginter Károly és Ábel Károly megbízatván, elnök a gyűlést néhány perczre felfüggeszti. Rövid idő múlva a kikül-

dött bizottmány beadja az eredményt, melyből kitűnik, hogy a másodtitkári állomásra bejött összesen 62 szavazat, melyből Berecz Antal kapott 35-öt, Dapsy László 27-et s így a másodtitk. állomásra Berecz Antal 8 szavazat-többséggel megválasztott.

Pénztárnokra ketten nem szavaztak, s a beadott 60 szavazat

közül kapott Egressy Rezső 57-et, Jármay Gusztáv 3-at; tehát Egressy Rezső 54 szavazat-többséggel pénztárnokul megválasztott.

Végül még a pénztár átvételére Egressy Rezső, Dapsy László és Kondor Gusztáv küldetnek ki. Ezek után elnök a közgyűlést berekesztettnek nyilvánítja.

XLVIII. SZAKGYÜLÉS.

1870 évi január 19-én.

Elnök: Sztoczek József.

Titkár jelenti, hogy Fodor József, legújabbán megjelent közegészségügyi munkájából egy példányt társulatunk könyvtárának ajándékozott; hogy továbbá

Kriesch János a társ. könyvtárának beküldé „*A természetrajz vezérfonala*“ című tankönyvét, melynek 3 kötete

az állat-, növény- és ásványtant foglalja magában. Köszönettel vétetnek.

Szontágh Miklós felolvassa: „*Az erjedés és az új gomba elmélet*“ című értekezését.

Winkler Benő: „*A szilyvölgyi kőszén-medenczéről*“ olvas fel rövid ismertetést.

XLIX. SZAKGYÜLÉS.

1870 február 9-én.

Elnök: Than Károly.

Balogh Kálmán felolvassa: „*Az éghajlat és a talaj befolyása az ember művelődésére*“ című értekezésének 3-ik részét.

Dapsy László: „*A szaporodás törvényei, a társadalomra való tekintettel*“ című munkájának 1-ső részét olvassa fel. Bevégzését a jövő gyűlésre igéri.

L. VÁLASZTÁNYI ÜLÉS.

1870 február 9-én.

Elnök: Than Károly.

Titkár felolvassa a pénztár átvételéről szóló okmányt, melyben a Jármay Gusztáv, eddigi pénztárnok által kezelt, a term. tud. társulat összes tőkéje felsoroltatik, s a mely ez alkalommal tőkéletesen rendben találtatván — Egressy Rezső új pénztárnoknak átadatik.

A titkár előterjeszti továbbá Egressy Rezső azon indítványát, hogy a társulati alapok ezentúl ne egyes betételekben, hanem összesen két takarékpénztári könyvben kezeltessenek.

Semmi nehézség nem forogván fenn az ellenkezőre: a választmány megengedhetőnek

véli, ha az alapítványok ezentúl a nevezett egyszerűbb módon fognak kezeltetni.

A budai főgymn. önképzőkör folyamodik a választmányhoz, a természettud. közlöny 1869 és 70-ik évi folyamának díjmentes kiadásáért. — Megadatik.

Titkár bejelenti M. Sars, norvégiai híres természettudós halálát, ki számos tagból álló családot hagyott maga után. A család jelenleg a legnagyobb nélkülözések között él. Miután már Londonban és Párisban két tudományos lap szerkesztésére aláírást nyitott, a szerencsétlen család felsegélésére, indítványozza, hogy a term. tud. társ.

választmánya szintén csatlakozzék némi összeggel az adakozókhoz. A választmány készséggel elfogadja az indítványt, de ne hogy mások, kik talán szintén ohajtának az adakozáshoz hozzá járulni, ezen lehetőségétől elzárassanak, azt határozza, hogy a társulati tagok közt egy iv köröztessék, melyre adományait kiki feljegyezhesse, s a mely begyülemdő összeg azután mint a term. tud. társ. egyes tagjainak adománya fog rendeltetése helyére elküldetni.

Tagválasztásra kerülván a sor, uj tagokul számszerint 114-en megválasztattak. (Névsoruk a 12., 13. füzet borítékán közöltetett.)

LI. SZAKGYÜLÉS.

1870 február 16-án.

Elnök: S z t o c z e k J ó z s e f.

Titkár bejelenti, M. Sars, svéd természettudós elhunytát, ki életét és vagyonát kizárólag a tudománynak szentelésé s azt számos nagybecsű adattal, felfedezésekkel gazdagította. Sars kilencz árvát hagyott maga után. E szerencsétlen — minden anyagi segélyt nélkülözö család segélyezésére Londonban a „*Nature*“, Párisban a „*Revue des Cours Scientifiques*“ szerkesztésére aláírást nyitván; már is tetemes összegek gyültek be. A mult febr. 9-iki választmányi ülés véleménye folytán tökéletesen helyén lenne, ha természettudom. társulat tagjai is részt vennének az adakozásban; e végből aláírási iv fog a tagok közt köröztetni; a begyülemdő összeg azután mint a term. tud. társ. egyes tagjainak adománya fog rendeltetése helyére eljuttatni. Tudomásul vétetik.

Jelenti továbbá, hogy a n. m. földművelés-, ipar és kereskedelemügyi miniszterium részéről a Természettudományi Közlöny segélyezésére még a mult év sept. havában (500) ötszáz forint utalványoztatott. Köszönettel fogadtatik és határozatlik, hogy a földm. ipar és kereskedelemügyi miniszteriumhoz köszönő felirat intéztessék.

Végül pedig tudatja, hogy a jövő, márczius 2-iki, szakgyülés nem az akadémiában, hanem kivételesen az élettani intézet előadási termében fog megtartatni, mely alkalommal J e n d r a s s i k J e n ő tagtársunk a *physiologiai hangtan köréből* fog előadást tartani, s nevezetesen hangelemző kísérleteket fog bemutatni.

Ezután D a p s y L á s z l ó :
A szaporodás törvényei a társa-

dalomra való tekintettel“ czímű értekezésének második és utolsó részét olvassa fel.

Szabó József felolvassa „*Pompéji geológia tekintetben*“

czímű ismertetését s egyes, a szövegre vonatkozó tárgyakat (láva-hamu, elszenesültfa, buza, mazsolaszőlő sat.) természetben is bemutat.

LII. SZAKGYŰLÉS.

1870 márczius 2-án.

Elnök: kezdetben Than Károly, majd Sztoczek József.

Titkár jelenti, hogy a jelen szakgyűlés — mint már a mult alkalommal előre kijelentetett — kivételesen tartatik az élet-tani intézet ezen előadási termében, mivel a kísérletekhez megkivántató eszközöket lehetetlen, vagy legalább igen bajos lett volna egyebütt, kellőleg összeállítani, sőt magukat a kísérleteket is megtenni.

Jelenti továbbá, hogy a Közlöny 12-ik füzete a kellő időben, márczius 1-én a betűszedők

munkaszünetelése miatt nem jelenhetvén meg, az elmaradott füzet pótlására a jövő april hó 1-én kettős füzet fog kiadatni, mely a 12-ik és 13-ik füzetet foglalandja magában. Tudomásul vétetik.

Jendrassik Jenő a physiologiai hangtan köréből tartott előadást és „*hangelemező kísérletek*“ mutatott be, melyek folytatását s illetőleg befejezését a jövő szakgyűlésre igéri.

LIII. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1870 márczius 2-án.

Elnök: Sztoczek József.

Titkár jelenti, hogy a n. m. földm. ipar és keresk. miniszterium által a term. tud. társulat számára, s illetőleg a *Természettud. Közlöny* segélyezésére utalványozott ötszáz (500) frt. már felvétellett s a nevezett miniszteriumhoz a köszönő irat is felküldett; csupána megajánlott 100 példány term. tud. közlöny hova-küldése iránt várjuk a tudósítást. Örvedetes tudomásul szolgál.

Tagválasztásra kerülvén a sorrendes tagoknak számszerint 44-en megválasztattak. (Neveiket lásd 12—13-ik füzet borítékán.)

Ezzel kapcsolatban jelentést tesz a titkár a tagok létszámáról; tudatván, hogy időközben 16-an a névsorból kimaradtak illetőleg meghaltak vagy ki-léptek.

Társulatunk tagjainak létszáma tehát — a levonást beletudva, de másrészt a most választott tagokat is hozzáadva — összesen: ezer nyolczszáz tíz (1810).

A társulati tagok létszámának ily remény feletti gyarapodásán a választmány örvedetes megelégedését nyilvánítja.

LIV. SZAKGYŰLÉS.

1870 márczius 16-án.

Elnök: kezdetben Than Károly, később Sztoczek József.

Titkár bejelenti a nagymélt. földm. ipar és kereskedek. mi-

niszteriumtól érkezett leiratokat, melyekben a társulat a nevezett

miniszt. által kitűzött mehéseti pályakérdésre beérkezett művek megbíráására kéretik fel. A pályamunkák megbírálás végett a választmányhoz tételnek át.

Titkár jelenti továbbá, hogy a M. Sars, norvég természettudós családjának segélyezésére márczius 15-éig bezárólag 109 frt. 56 kr. gyűlt be, a mely összesen 220 frank vásároltatott; utólag azonban még 9 frt. járult hozzá, s így az összes aláírás eredménye 118 frt. 56 kr. illetőleg 220 frt. és 9 frt., a mely összeg a legközelebbi postával Alglave Emil úrnak, a „Revue des Cours Sci-

entifiques“ szerkesztőjének fog elküldetni, mint a term. tud. társ. egyes tagjainak adománya. Tudomásul vétetik. (Nyugtázását l. a 14-ik füzet borítékán.)

Ezután J e n d r a s s i k J e n ő a mult alkalommal megkezdett előadását, a physiologiai hangtan köréből és hangelemző kísérleteit folytatja és be is fejezi.

Végül titkár még kijelenti, hogy a szakgyűlés, mely ez alkalommal még az élettani intézet előadási termében tartott, jövőre már ismét a rendes helyiségben, az akadémia kis üléstermében fog tartatni.

LV. SZAKGYÜLÉS.

1870 april 6-án.

Elnök: S z t o c z e k J ó z s e f.

Titkár bejelenti Osváth Pál akna-sugati gyógyszerész és társulati tag és Weisz János nagy-kőrösi tanár és társulati tag elhunytát. Szomorú tudomásul van.

S a b ó J ó z s e f: „Egy kőkorszakbeli Pompéjiról,“

R o l l e r M á t y á s pedig az „Üstökösökről“ tartott előadást.

LVI. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1870 april 6-án.

Elnök: S z t o c z e k J ó z s e f.

Felolvastatik a m. k. földm. ipar és kereskedelmi minister. három irata, melyek kíséretében összesen 17 mehéseti pályamű küldetik át a társulat elnökének, azon kéréssel, hogy azok megbíráltatásáról a társulat gondoskodjék.

Margó Tivadar és Dapsy László tagtársak kéretnek föl e munkák tudományos tekintetből való megbírálására.

A másodtitkár fölolvasta a földm. ipar és kereskedelmi ministeriumnak társulatunkhoz intézett iratát, melyben az C. Heinemann által a *Philoxera vas-*

tatrix pusztítására ajánlott eljárási mód felett véleményt kér.

Kriesch János tagtárs kéretett fel, hogy a nevezett eljárási módot tudományos vizsgálat alá vegye s tapasztalatairól annak idején a választmányt értesítse.

A könyvtárnok kéri a választmányt, hogy a könyvtár szaporítása érdekében, ismert szaktudósainkat körlevélben kérje fel, hogy azok szakukba vágó, oly népszerű természettudom. munkákat kijelölni sziveskednének, melyeket a könyvtár számára megszerzendőknek tartanak.

Helyesléssel fogadtatik és a felolvasott levélszöveg helyben

hagyatik; a foganatosítással végül a titkárság bizatik meg.

A m. titkár jelenti, hogy Jármay Gusztáv tagtárs, pénztárnoki állásáról lemondván, minden további számadás terhe alól f. é. márcz. 29-én felmentetett. Tudomásul vétetett.

Somogyi Rudolf könyvtárnok jelenti, hogy a szász altenburgi

„Naturforschende Gesellschaft“ társulatunkkal csereviszonyba kíván lépni. Elfogadtatik.

A m. titkár felolvassa azok neveit (számszerint 85) kik rendes tagokul ajánlatnak. Mindnyájan egyhangulag a társulat r. tagjaiul megválasztattak. (Nevüket lásd a közlőny 14-dik füzetének borítékán.)

LVII. SZAKGYŰLÉS.

1870 april 20-án.

Elnök: Margó Tivadar.

Daptsy László előadja *Észrevételeit és adatait a Tiszaszabályozás ügyéhez* s előadása végeztével azon indítványt teszi, hogy a társulat a bodrog-közi felirat támogatására szintén közre működjék, az ügyet tudományos

tekintetből felkarolja s a törendők megfigyelését egy bizottságra ruházza. Indítványa a választmányhoz fog áttétetni.

Berecz Antal értekezik: *„A hold befolyásáról a légköri tünetekre.“*

LVIII. SZAKGYŰLÉS.

1870 május 4-én.

Elnök: Sztoczek József.

Titkár bejelenti a következő beérkezett könyveket: Mandis János: „Az okszerű dohánytermelés és kezelés kézikönyve című munkáját, és Hunyady Jenő: Petzval Ottó „Erő és Géptanát“ a társulat könyvtárának ajándékozzák. Ezekon kívül névtelenül beküldetett a műegyetemi tanártestület 11 tagból álló többsége által kiadott ily című röpirat: A műegyetem ideigle-

nesen Budavárában maradjon-e, vagy pedig Peste áttétessék? — Az ajándékok köszönettel fogadtatnak.

Ezután Wartha Vincze előadást tart: *Az újabb haladásokról a festőanyagok vegyészetében.* Előadását egyszersmind számos mutatvánnyal egészíti ki, melyek közt megemlítendők: az alizarin, purpurin, naphtalin-
veres és a jódzöld mutatványok.

Sajtóhiba. A 15-ik füzetben, a 279-ik oldalon: szénsav helyett *kénsav*; a 284-ik oldalon pedig Pfalczbau helyett *Pfalczban* olvasandó.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.